

Nr 61

Utlåtande med förslag till ändring i bankoreglementet.

Fullmäktige i riksbanken har i skrivelse till bankoutskottet den 19 oktober 1967 anmält frågan om vissa ändringar i bankoreglementet avseende *dels* höjt maximibelopp för lån från riksbankens avbetalningslånefond och *dels* höjda arvoden till ledamöter i styrelserna för riksdagens verk.

I sammanhanget har utskottet även upptagit frågan om upphävande av nu gällande föreskrift i bankoreglementet att styrelserna för riksbankens avdelningskontor årligen skall till bankoutskottet och riksdagens revisorer avge berättelser angående vederbörande avdelningskontors rörelse.

Förslagen till ändring i bankoreglementet återfinns i *bilaga*.

Bankofullmäktiges skrivelse

Bankofullmäktige anför i sin skrivelse följande:

Höjt maximibelopp för lån från avbetalningslånefonden

Enligt 7 § bankoreglementet må från riksbankens avbetalningslånefond utlämnas lån till högst 15 000 kronor till en och samma låntagare, med rätt för fullmäktige eller, efter fullmäktiges bemyndigande, riksbankens direktion att i särskilda fall medgiva att detta belopp höjes till högst 20 000 kronor. De nuvarande maximibeloppen har gällt sedan 1946 (se BaU:s utl. 1946: 58). Dessförinnan utgjorde maximibeloppet 10 000 kronor utan dispensmöjlighet. De nuvarande reglerna beträffande högsta beloppet för avbetalningslån har sålunda varit gällande i över 20 år. Under tiden har till följd av bl. a. penningvärdets förändringar det gällande maximibeloppet kommit att ibland visa sig otillräckligt när fråga varit om att tillfredsställa lånebehov som faller inom ramen för den utlåningsverksamhet som riksbanken bedriver från fonden. Särskilt gäller detta lån till insats för förvärv av lägenhet i bostadsrättsförening eller för att möjliggöra inköp av egnahem e. dyl. Det vill synas som om det bör vara tillräckligt att i 7 § bankoreglementet anges ett maximibelopp med möjlighet för fullmäktige att, om så finnes lämpligt, begränsa kontorsstyrelsernas befogenheter att utnyttja detta maximibelopp. Vad beträffar beloppets storlek torde detta lämpligen kunna bestämmas till 25 000 kronor. Samtidigt torde bestämmelsen om ett minimibelopp, för närvarande 300 kronor, kunna utgå.

Arvoden till ledamöter i avdelningskontorens styrelser

Enligt 25 § 3 mom. bankoreglementet äger andra styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor än kontorens direktörer uppbära arvode med följande belopp per år, nämligen

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 8 saml. Nr 61

vid kontoren i Göteborg och Malmö:

styrelsens ordförande 2 500 kronor; annan ledamot 2 000 kronor,
vid övriga kontor: styrelsens ordförande 2 000 kronor; annan ledamot
1 500 kronor.

Direktören vid avdelningskontor åtnjuter ingen särskild ersättning för ledamotskap av kontorsstyrelsen.

Suppleant äger att för tid under vilken han tjänstgör såsom styrelseledamot uppbära samma ersättning som utgår till annan ledamot än ordföranden i styrelsen.

När de nuvarande arvoden bestämdes av 1943 års riksdag (jfr BaU:s utl. 1943: 76) beslöts samtidigt ändring av dåvarande § 27 mom. 1 (nuvarande 26 § 1 mom.) bankoreglementet, varigenom kontorsstyrelsens skyldighet att hålla sammanträden begränsades till minst två i veckan. Tidigare hade gällt att kontorsstyrelse skulle sammanträda varje söckendag, men då utgick något högre arvoden till andra styrelseledamöter än ordförande (2 500 kronor i Göteborg och Malmö; 1 800 kronor vid övriga kontor; se BaU:s förenämnda utl. sid. 47). En ytterligare lättnad genomfördes från och med den 1 januari 1944 därigenom att styrelserna, som dessförinnan inklusive direktören bestått av tre — vid kontoren i Göteborg och Malmö fyra ledamöter — utökades att inklusive direktören, efter fullmäktiges bestämmande, omfatta fem eller fyra ledamöter, med bibehållen beslutsmässighet när minst tre ledamöter är närvarande. Sedermera ändrades genom beslut av 1957 års riksdag sagda författningsrum så att det är tillräckligt med ett styrelsesammanträde i veckan (se BaU:s utl. 1957: 31). För närvarande är antalet styrelseledamöter, inklusive direktören, fem vid 14 och fyra vid 9 avdelningskontor.

Sistnämnda minskning av antalet styrelsesammanträden genomfördes utan ändring av arvoden till styrelseledamöterna. Fullmäktige uttalade i den skrivelse, vari förslaget om styrelsernas sammanträden framlades, att en höjning av arvoden kunde ha varit motiverad om dittillsvarande bestämmelser angående styrelsernas sammanträden skulle ha gällt även i fortsättningen men att arvoden däremot lämpligen kunde bibehållas oförändrade om sammanträdesskyldigheten begränsades till en gång i veckan.

Enligt inhämtade uppgifter har styrelseledamöternas närvarofrekvens varit ganska olika. Genomsnittligt har ledamöterna under de senaste tre åren varit närvarande vid cirka 40 sammanträden per år. Med utgångspunkt från sagda medeltal utgör den nuvarande ersättningen vid kontoren i Göteborg och Malmö till ordförande 62 kronor 50 öre och till annan ledamot 50 kronor samt vid övriga kontor till ordförande 50 kronor och till annan ledamot 37 kronor 50 öre, allt per sammanträdesdag.

De arvoden som utgått till ledamöter i styrelser för länsorgan har under senare år undergått väsentliga höjningar. Sålunda omreglerades utgående arvoden per den 1 januari 1963 så att ledamöter i lantbruksnämnd, skogs-vårdsstyrelse och länsskolnämnd ägde uppbära — förutom i vissa fall fast års- eller månadsarvode — dagarvode ordförande med 60 kronor och annan ledamot med 45 kronor. Även ledamöter i andra länsorgan erhöll likartad höjning. Innevarande år har enligt beslut av Kungl. Maj:t en ny omreglering skett av dylika arvoden, i allmänhet räknat från och med den 1 januari 1967. Dag arvoden, i de fall sådana utgår, har sålunda höjts till i regel 100 kronor för ordförande och till 75 kronor för annan ledamot. Även de fasta års- eller månadsarvoden har jämkats uppåt.

En justering av arvoden till ledamöterna i styrelserna för riksbankens

avdelningskontor bör också genomföras. Önskemål härom har framförts från åtskilliga håll, men fullmäktige har velat avvakta Kungl. Maj:ts i år meddelade beslut beträffande arvoden till ledamöterna i de närmast jämförliga länsorganen. Visserligen är en fullt adekvat jämförelse knappast möjlig att göra; bl. a. har man anledning utgå från att sammanträdes- och förberedelsetiden är längre för ledamöter i länsorganen. Vid arvodenas bestämmande bör man dock ta hänsyn till att riksbanken har en betydande konkurrens med andra banker om lämpliga personer för styrelseuppdrag.

Som av det föregående framgår har arvoden till styrelseledamöterna i riksbankens avdelningskontor hittills utgått med fasta årsbelopp. En omreglering av arvodessystemet till närmare överensstämmelse med vad som i allmänhet tillämpas beträffande förenämnda länsorgan synes nu böra genomföras för att nå bättre rättvisa beträffande ersättningen olika styrelseledamöter emellan. Arvoden bör därvid lämpligen fördelas på dels ett fast årsarvode och dels dagarvoden. Hur fördelningen på de olika arvodesgrupperna bör ske är en avvägningsfråga. Enligt fullmäktiges mening kan det vara lämpligt att göra fördelningen så att inemot hälften av de sammanlagda arvodesbelopp, som utgår under ett år vid normal närvarofrekvens vid styrelsesammanträdena, faller på årsarvodet.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts vill fullmäktige föreslå att arvoden, räknat från och med den 1 januari 1967, skall utgå enligt följande grunder, nämligen

vid kontoren i *Göteborg* och *Malmö*: till ordförande ett årsarvode av 1 800 kronor samt 60 kronor per sammanträdesdag; till annan ledamot årsarvode med 1 500 kronor samt 50 kronor per sammanträdesdag,

vid *övriga kontor*: till ordförande ett årsarvode av 1 500 kronor och 50 kronor per sammanträdesdag samt till annan ledamot ett årsarvode av 1 200 kronor och 40 kronor per sammanträdesdag.

Med kontorsstyrelsesammanträde bör i förevarande avseende jämföras förrättning, vari styrelseledamot i sådan egenskap deltagit.

Suppleant, som inkallas till tjänstgöring i stället för styrelseledamot, bör erhålla ett dagarvode av 75 kronor.

Vid närvaro under 40 styrelsesammanträden per år kommer den föreslagna ersättningen till ordförande och ledamöter i kontorsstyrelserna att bli:

vid kontoren i *Göteborg* och *Malmö*: ordförande 4 200 kronor; annan ledamot 3 500 kronor,

vid *övriga kontor*: ordförande 3 500 kronor; annan ledamot 2 800 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer fullmäktige att 7 § 2 mom. samt 25 § 3 och 4 mom. bankoreglementet skall — sistnämnda båda moment räknat från och med den 1 januari 1967 — erhålla den lydelse som framgår av en vid skrivelsen fogad bilaga. Fullmäktiges förslag till författningsändring överensstämmer i ifrågakvarande delar med det som utskottet nedan framlägger (bilaga).

Vissa uppgifter i anslutning till förslagen

I 7 § bankoreglementet stadgas i 1 mom., att riksbanken från de medel som anvisats till riksbankens avbetalningslånefond äger driva utlåning antingen mot säkerhet av borgen såsom för egen skuld eller pant av värde-

papper eller mot statlig kreditgaranti eller för beredande av bostadsanskaffningslån till anställningshavare hos riksdagen och dess verk. I 2 mom. — vars lydelse delvis framgår av efterföljande förslag till författningsändring — ges vissa regler rörande lånevillkor. Enligt 3 mom. må lån med statlig kreditgaranti utlämnas enligt vad därom särskilt stadgas. Om bostadsanskaffningslån förekommer närmare regler i 4 mom. Avbetalningslånefonden uppgår till 125 milj. kr. Vid utgången av 1966 uppgick antalet utestående avbetalningslån till ca 19 000. Det utlånade beloppet utgjorde sammanlagt 84,5 milj. kr. och fördelade sig med 32,7 milj. kr. på statliga garantilån (avseende studier) och 51,8 milj. kr. på andra avbetalningslån. Av de sistnämnda lånen var 4 bostadsanskaffningslån för tjänstemän hos riksdagens verk.

Nu gällande arvoden för bankofullmäktige m. fl. omreglerades i december 1966 räknat från och med den 1 januari 1967. I sitt memorial i ämnet (1966 nr 60) påpekade bankoutskottet att något förslag till höjning av arvodena till ledamöter i styrelserna för riksbankens avdelningskontor — om vilka arvoden stadgas i 25 § bankoreglementet — inte framlades i sammanhanget och att det torde få ankomma på bankofullmäktige att när så tedde sig motiverat aktualisera frågan om en höjning av dessa arvoden.

I 19 § bankoreglementet föreskrives att styrelsen för avdelningskontor årligen vid vissa tidpunkter skall genom fullmäktiges förmedling avge berättelser angående avdelningskontorets rörelse i dess helhet till bankoutskottet och riksdagens revisorer.

Frågan om revisionen av riksbankens verksamhet kommer utskottet att i sitt utlåtande nr 63 behandla på grundval av de betänkanden som framlagts av utredningen angående riksdagens revisorers verksamhet.

Utskottet

Mot bankofullmäktiges förslag till ändrad lydelse av 7 § 2 mom. bankoreglementet, innebärande att vad gäller lån från avbetalningslånefonden nuvarande föreskrift om minimibelopp utgår och maximibeloppet höjs till 25 000 kr., har utskottet ingenting att erinra.

Fullmäktiges förslag till ändrad lydelse av 25 § 3 och 4 mom. innebär att arvodena till ledamöterna i styrelserna för riksbankens avdelningskontor omkonstrueras, så att i stället för fasta årsbelopp utgår lägre årsarvoden kombinerade med dagarvoden för sammanträdesdagar. Den totala ersättningen till envar arvodesberättigad avses vid normal tjänstgöring öka ganska avsevärt, vilket fullmäktige finner motiverat mot bakgrund av hur jämförbara arvoden utvecklats under senare år. Utskottet ansluter sig till fullmäktiges förslag även på denna punkt och är med hänsyn till de nya ar-

vodesreglernas syfte att förbättra ersättningen för ifrågavarande uppdrag berett att tillstyrka att reglementsändringen i denna del får träda i kraft räknat från 1967 års början.

De särskilda berättelser från styrelserna för riksbankens avdelningskontor, varom stadgas i 19 §, har enligt utskottets erfarenhet numera ingen väsentlig funktion att fylla. Såväl utskottet som riksdagens revisorer kan givetvis från riksbankens huvudkontor eller genom dess förmedling erhålla de uppgifter om avdelningskontorens rörelse som de kan ha behov av vid fullgörandet av sina granskningsuppdrag. Paragrafen torde därför böra utgå ur reglementet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen med bifall till fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning och till vad utskottet anfört måtte besluta om ändring i bankoreglementet enligt *bilaga*.

Stockholm den 7 december 1967

På bankoutskottets vägnar:

NILS STAHLÉ

Närvarande

såvitt avser 7 och 25 §§:

från första kammaren: herrar Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Hilding (fp), Lundin (s), Nils Theodor Larsson (cp)*, Larfors (s)* och Lundberg (h);

från andra kammaren: herrar Regnéll (h)*, Berglund (fp), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Rask (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Hyltander (fp) och Gustavsson i Ängelholm (s).

såvitt avser 19 §:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Hilding (fp), Lundin (s) och Lundberg (h);

från andra kammaren: herrar Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Rask (s), Nordgren (h), Fridolfsson i Rödeby (s), Hyltander (fp) och Gustavsson i Ängelholm (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Förslag
till
ändring i bankoreglementet

7 § 2 mom. samt 25 § 3 och 4 mom. ändras enligt följande. 19 § utgår.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.

2 mom. Lån mot ————— mom. angivas.

Ränta erlägges var sjätte månad.

Avbetalningslån utlämnas ————— ursprungliga lånebeloppet.

Å avbetalningslån ————— fyra år.

Lån utan ————— fyra år.

*Lån må ej utlämnas å lägre be- Såsom låntagare må icke någon
lopp än 300 kronor och såsom lånta- häfta i skuld för högre belopp än
gare må icke någon häfta i skuld för 25 000 kronor.
högre belopp än 15 000 kronor, med
rätt dock för fullmäktige eller, efter
fullmäktiges bemyndigande, den i
16 § 1 mom. omförmälda direktionen
att i särskilda fall medgiva att detta
belopp höjes till högst 20 000 kro-
nor.*

19 §.

*Styrelse för avdelningskontor skall
årligen till riksdagens bankoutskott
och riksdagens revisorer avgiva be-
rättelser angående avdelningskonto-
rets rörelse i dess helhet. Berättelser-
na böra till fullmäktige inlämnas,
den till bankoutskottet senast å da-
gen före riksdagens början och den
till revisorerna senast den 1 septem-
ber. Berättelserna skola av fullmäk-
tige överlämnas till bankoutskottet
respektive revisorerna.*

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

25 §.

3 mom. Styrelseledamot, som ej är direktör vid kontoret, äger uppbära arvode för år med följande belopp, nämligen

vid kontoren i Göteborg och Malmö: styrelsens ordförande 2 500 kronor och envar av övriga styrelseledamöter 2 000 kronor; samt

vid övriga kontor: styrelsens ordförande 2 000 kronor och envar av övriga styrelseledamöter 1 500 kronor.

Styrelseledamot äger att för resa, som han för fullgörande av sitt uppdrag eller eljest för riksbankens räkning företager från hemorten, åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, därvid styrelseledamoten skall hänföras till rese- och traktamentsklass B.

4 mom. Suppleant äger att för tid, under vilken han tjänstgör såsom styrelseledamot, uppbära samma ersättning som enligt 3 mom. utgår till annan ledamot av styrelsen än ordföranden.

3 mom. Styrelseledamot, som ej är direktör vid kontoret, äger uppbära dels årsarvode och dels särskilt arvode för dag, då han deltar i sammanträde med styrelsen, enligt följande grunder, nämligen

vid kontoren i Göteborg och Malmö: styrelsens ordförande årsarvode med 1 800 kronor samt ersättning per sammanträdesdag med 60 kronor; annan styrelseledamot årsarvode med 1 500 kronor samt ersättning per sammanträdesdag med 50 kronor;

vid övriga kontor: styrelsens ordförande årsarvode med 1 500 kronor och ersättning per sammanträdesdag med 50 kronor; annan styrelseledamot årsarvode med 1 200 kronor och ersättning per sammanträdesdag med 40 kronor.

Vice ordförande, som tjänstgör som ordförande, äger uppbära för ordförande angiven dagersättning.

Suppleant, som inkallas att närvara vid sammanträde, äger uppbära ersättning med 75 kronor per sammanträdesdag.

Med sammanträde jämställes för rättning, vari styrelseledamot eller suppleant deltar.

4 mom. Styrelseledamot eller suppleant äger att för resa, som han för fullgörande av sitt uppdrag eller eljest för riksbankens räkning företager från hemorten, åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, därvid han skall hänföras till rese- och traktamentsklass B.

Denna ändring träder i kraft såvitt den avser 25 § räknat från och med den 1 januari 1967 och i övrigt dagen efter den då riksdagen fattat beslut om ändringen.